

ביאורים

למה חשובה כל כך התורה שבעל פה? למה חייבים לומר שגם היא ניתנה בסיני?

נתינתה של התורה שבכתב מחייבת שתנתן עימה גם תורה שבעל פה. ללא פירוש אלוהי לתורה שבכתב אין שום אפשרות להבין את פסוקי התורה. הרמב"ם מביא כמשל לעיקרון זה את מצוות סוכה. התורה מצווה אותנו "בַּסֶּכֶת תֵּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים". פסוק זה נראה בקריאה ראשונה מובן וברור, אך כשאנו ננסה ליישם אותו בפועל ניתקל בקשיים מרובים:

א. **סוכה** - מהי הסוכה? האם בית יכול לשמש כסוכה? האם זה מקום מגורי הצאן כמו שמצאנו שיעקב עשה למקנהו סוכות? או אולי זהו אוהל? וכן מהו גודלה של הסוכה? וממה עשויה?

ב. **ישיבה בסוכה** - מהי בדיוק הישיבה? האם חייבים לשבת ממש שבעה ימים ולא לקום או לשכב? האם אסור לצאת מהסוכה בימים אלו? מי חייב לשבת בסוכה?

בלעדי התורה שבעל פה התורה שבכתב אינה מובנת כלל ועיקר. אנו מוכרחים לומר שהקב"ה לא נתן לנו תורה חתומה שפירושה ניתן לסברתינו ומחשבותינו. שהרי אם כן כל אדם היה מפרש את פסוקי התורה כפי הבנתו האנושית ולא היה מגיע לכוונתו של הקב"ה בקיום מצוותיו. קיומו של פירוש אלוהי שניתן גם הוא בסיני הוא יסוד מוכרח. ולכן תוקפה ההלכתי של התורה שבעל פה הוא כמו של התורה שבכתב. לכן לא רק אדם שקורא את פסוקי התורה נחשב כלומד תורה, אלא אף מי שלומד את פירושה של התורה, את פרקי המשנה, לומד תורה אלוהית שניתנה במעמד הר סיני מפי הגבורה.

הרחבות

• הכרחיות וחשיבות קבלת תורה שבעל פה

תורה שבעל פה היא פירוש התורה שבכתב, וכך כותב הרמב"ם בהקדמה לספרו 'משנה תורה': "כל המצוות שניתנו למשה בסיני, בפירושן ניתנו שנאמר 'ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצווה'. 'תורה' זו תורה, ו'המצווה' זו פירושה. וציוונו לעשות התורה על פי המצווה. ומצווה זו היא הנקראת תורה שבעל פה".

הפסוקים פעמים רבות לא מפרטים, ולכן בלי הפירוש שלהם (תורה שבעל פה) לא היינו יכולים לקיימם ולממשן למעשה. כדוגמה לדבר מביא הרמב"ם את מצוות סוכה, אך הדבר נכון גם בנוגע לשאר מצוות ולפסוקים רבים. פירוש זה ניתן למשה רבנו יחד עם תורה שבכתב והיא עברה מדור לדור במסורת מאב לבן ומרב לתלמיד.

כותב בעל ספר העיקרים: "ומאשר כל דבר הנכתב, מאיזה מין שיהיה, כבר אפשר שיובן בשתי הבנות מתחלפות (מנוגדות), עד שאפשר שתהיה ההבנה האחת מסכמת לכוונת האומר והשנייה מתחלפת לה מכל וכל, כמו 'שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד', שהעברים (יהודים) יבינו ממנו האחדות הגמורה והנוצרים יפרשו אותו על כוונת השילוש. בעבור זה היה מחויב, כדי שתורת ה' תובן על הכוונה הראויה, שבתת ה' יתברך אותה אל משה בכתב, יפרש אותה לו על הכוונה הראויה, וכן משה ליהושע ויהושע לזקנים וכן דור אחר דור - כדי שלא ייפול שום ספק בהבנת הכתוב. ולפירוש הזה שמסר משה ליהושע הוא שקראו תורה שבעל פה לפי שאי אפשר שיבוא פירוש זה בכתב כי בכתב ייפול הספק שאמרנו" [מאמר ג, כג].

שאלות לדיון

מה אנו יכולים ללמוד על מצוות השמיטה מכך שהתורה מלמדת אותנו ממצווה זו שכל פרטי התורה נמסרו מסיני?

הרמב"ם מביא כאן את פרטי הלכות סוכה, האם ראוי להבין מהו טעמה הרעיוני של כל הלכה וכל פרט?

ואחר כך? למדנים פרושי המצווה ההיא הנתונה מאת השם. והפרוש ההוא היה כולל ענינים. לימוד תורה שבעל פה והיו כותבים המצווה ולומדים על פה הקבלה°. וכן אמרו רבותינו ז"ל בברייתא: "וידבר ד' אל משה בהר סיני" (ויקרא כה א), מה תלמוד לומר 'בהר סיני', והלא כל התורה כלה נאמרה מסיני? אלא לומר לך: מה שמטה נאמרה בכלליה ובפרטיה ודקדוקיה מסיני, אף כל המצוות נאמרו כלליהן ופרטיהן ודקדוקיהן מסיני.

והנה לך משל: הקדוש-ברוך-הוא אמר למשה: "בַּסֶּכֶת תֵּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים" (ויקרא כג מב). אחר כך הודיע שהסכה הזאת חובה על הזכרים לא על הנקבות, ושאין החולים חייבים בה ולא הולכי דרך, ושללא יהיה ספוכה אלא בצמח הארץ, ולא יספכנה בצמר ולא במשי ולא בכלים - אפלו מאשר תצמיח הארץ, כגון: הכסתות והפרים והבגדים. והודיע שהאכילה והשתיה והשנה בה כל שבועה - חובה, ושללא יהיה בחללה פחות משבועה טפחים ארך על שבועה טפחים רחב, ושללא יהיה גבה הסכה פחות מעשרה טפחים. וכאשר בא הנביא° עליו השלום, נתנה לו המצווה הזאת ופרושה. וכן השש מאות ושלש עשרה מצוות הם ופרושים: המצוות - בכתב, והפרוש - על פה.

מצוות סוכה

